

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การท่องจำบทอาขยาน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง คุณค่าคำประพันธ์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ไทยรวมกำลังตั้งมั่น
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

บทอาขยาน คือ บทท่องจำ การเล่า การสวด เรื่อง นิทาน ซึ่งเป็นการท่องจำข้อความหรือคำประพันธ์ที่ขอบบทร้อยกรองที่ไพเราะ โดยอาจตัดตอนมาจากหนังสือ วรรณคดีเพื่อให้ผู้ท่องจำได้ และเห็นความงามของบทร้อยกรองทั้งในด้านวรรณศิลป์ การใช้ภาษา เนื้อหา และวิธีการประพันธ์ สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการแต่ง บทร้อยกรองหรือนำไปใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงในการพูดและการเขียนได้เป็นอย่างดี

๑. หลักการท่องจำบทอาขยาน

การท่องบทอาขยานส่วนใหญ่เป็นการท่องออกเสียง คือ ผู้ท่องเปล่งเสียงออกมาดัง ๆ ในขณะที่ใช้สายตากวาดไปตามตัวอักษร ยึดหลักการออกเสียงเหมือนหลักการอ่านทั่วไป เพื่อให้การออกเสียงมีประสิทธิภาพควรฝึกฝน ดังนี้

๑. ฝึกเปล่งเสียงให้ดังพอประมาณ ไม่ตะโกน ควรบังคับเสียง เน้นเสียงปรับระดับเสียงสูง - ต่ำ ให้สอดคล้องกับจังหวะลีลา ท่วงทำนอง และความหมายของเนื้อหาที่อ่าน

๒. ท่องด้วยเสียงที่ชัดเจน แจ่มใส ไพเราะ มีกระแสเสียงเดียว ไม่แตกพร่า เปล่งเสียงจากลำคอโดยตรงด้วยความมั่นใจ

๓. ท่องออกเสียงให้ถูกอักขรวิธีหรือความนิยม และต้องเข้าใจเนื้อหาของบทอาขยานนี้ก่อน

๔. ออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ ให้ถูกต้องชัดเจน

๕. ท่องให้ถูกจังหวะและวรรคตอน

๖. ท่องให้ได้อารมณ์และความรู้สึกตามเนื้อหา

๒. การท่องบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะ

การท่องบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะช่วยให้บทอาขยานนั้นมีความไพเราะ ผู้ท่อง เกิดความสนใจจดจำบทอาขยานได้ดี และสนุกสนานยิ่งขึ้น การฝึกอ่านทำนองเสนาะมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ท่องเป็นร้อยแก้ววรรคตาให้ถูกต้องชัดเจน ตามอักขรวิธีก่อน ทั้ง ร ล ตัวควบกล้ำ อ่านออกเสียงให้ตรงตามเสียงวรรณยุกต์
๒. ท่องให้ถูกจังหวะวรรคตอน การอ่านผิดวรรคตอนทำให้เสียความ
๓. ท่องให้สัมผัสคล้องจองกันเพื่อความไพเราะ
๔. ท่องให้ถูกทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด คำประพันธ์แต่ละชนิดจะมี บังคับจำนวนคำสัมผัส หรือคำเอก คำโท แตกต่างกัน การอ่านทำนองเสนาะ จึงต้องอ่านให้ถูกท่วงทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด
๕. ท่องโดยใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับเนื้อหาและอ่านพยางค์สุดท้ายของวรรค ด้วยการทอดเสียง แล้วปล่อยให้หางเสียงผวนขึ้นจุ่มก

๓. การแบ่งวรรคตอนของกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

วิธีการอ่านทำนองเสนาะจากคำประพันธ์

กลอนสุภาพ นิยมอ่านเสียงสูง ๒ วรรค และเสียงต่ำ ๒ วรรค
การแบ่งจังหวะวรรคในการอ่านมี ดังนี้

กลอนแปด	วรรคละ ๗ คำ	อ่าน	๒/๒/๓	๐๐/๐๐/๐๐๐
กลอนแปด	วรรคละ ๘ คำ	อ่าน	๓/๒/๓	๐๐๐/๐๐/๐๐๐
กลอนแปด	วรรคละ ๙ คำ	อ่าน	๓/๓/๓	๐๐๐/๐๐๐/๐๐๐

๔. ประโยชน์และคุณค่าของการท่องบทอาขยาน

๑. ฝึกความจำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะมนุษย์ต้องอาศัยความจำ เพื่อเป็นเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์
๒. เป็นการฝึกวินัย เพราะการจะท่องให้จำได้ต้องมีวินัย หมั่นฝึก หมั่นท่อง อยู่เสมอ
๓. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๔. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ทางด้านภาษาให้คงอยู่ตลอดไป
๕. ได้รับคติสอนใจจากบทคำประพันธ์ต่าง ๆ ที่ท่อง
๖. ทำให้เป็นคนอารมณ์ดีจากความงามของบทประพันธ์ที่ท่อง
๗. เพื่อตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยและซาบซึ้งในความไพเราะของบทร้อยกรอง
๘. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของกวีไทย
๙. เพื่อเป็นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์
๑๐. เพื่อใช้เป็นสื่อถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรม และนำข้อคิดที่เป็นประโยชน์ไปใช้

